7/2757 -4-

319

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI

SAYI: B.02.1.HM.0.BAK.07-03/Per.
KONU: Soru Önergesi Hk.

SÜRELİDİR

24.11.00* 94577

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Başbakanlığı muhatap 06.11.2000 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0. GNS.0.10.00.02-7/2757-7146/18147 sayılı yazıları.

Adıyaman Milletvekili **Mahmut Göksu**'nun Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına koordinatörlüğümde cevap verilmesini tensip ettiği **7/2757-7146** sayılı **yazılı** soru önergesinde yer alan ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu ilgilendiren hususlara ilişkin olarak bu Kurumdan alınan açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

"**1,3,14,15.** Sözkonusu sorulara ilişkin bilgilerin verilmesi 4389 sayılı Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (7) numaralı fıkrasının *"Bu Kanunun uygulanmasında ve uygulanmasının denetiminde görev alanlar, görevleri sırasında öğrendikleri bankalar ile bunların iştirakleri, kuruluşları ve müşterilerine ait sırları bu Kanuna ve özel kanunlarına göre yetkili olanlardan başkasına açıklayamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Bu yükümlülüğe uymayan kimseler için bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve iki milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur."* amir hükmü gereğince mümkün bulunmamaktadır.

2. Etibank A.Ş.'ne el konulmadan birkaç gün önce Medya Grubuna ait bazı hisse senetlerinin Turgay Ciner ve Park Grubu şirketlerine devredilmesine ilişkin işlemlerin mahiyeti yapılmakta olan incelemelerde değerlendirilmekte olup, incelemeler sonucunda mevzuata aykırı bir hususun tespit edilmesi halinde gerekenin yapılacağı açıktır.

4. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (Fon) bünyesinde bulunan bankaların alacaklarının tahsiline ilişkin olarak gerek bankaların yönetimi gerekse Fon tarafından çalışmalar yürütülmekte, davalar açılmakta ve bu alacaklar teminata bağlanmaktadır. Ayrıca, tahsilatların hızlandırılması amacıyla bankaların alacaklarının Fon alacağı haline dönüştürülerek bu alacakların 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun kapsamında takibinin sağlanmasını ve alacak davalarının biran önce sonuçlandırılmasını teminen "ihtisas mahkemeleri"nin oluşturulması konusunda hukuki altyapı çalışmaları sürdürülmektedir.

5. Bilindiği üzere 4389 sayılı Bankalar Kanununun 17. maddesi çerçevesinde bankanın mali bünyesinin bozulmasına neden olan kişilerin, sorumlukları oranında şahsi iflası talep edilebilmektedir. Bu kapsamda Fona intikal eden bankaların ortak ve yöneticileri için muhtelif davalar açılmış bulunmaktadır.

Ayrıca, anılan Kanunun 14. maddesinin (5) numaralı fıkrası çerçevesinde Fon, sözkonusu bankaların yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak, tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarının malvarlıkları üzerine ihtiyati tedbir ve/veya ihtiyati haciz kararları aldırmış ve ilgililerin yurtdışına çıkması yasaklanmıştır. Bunlara ilave olarak, ilgililer hakkında halen derdest olan alacak davaları mevcuttur.

Yapılan incelemeler sonucunda, Egebank A.Ş'nde yapılan işlemlerin 4422 sayılı Kanuna aykırılık oluşturduğu, Sümerbank A.Ş. ile Yurtbank A.Ş.'nde ise anılan Kanunun kapsamına girebilecek eylemler tespit edilmiş olup, tespitlere ilişkin raporlar ilgili Devlet Güvenlik Mahkemelerine intikal ettirilmiştir. Bu hususlarla ilgili olarak diğer bankalarda incelemeler devam etmektedir.

Diğer taraftan, Fon bünyesindeki bankaların ortak ve yöneticileri hakkında yapılan tespitler çerçevesinde, Bankalar Kanununun muhtelif maddeleri ile Türk Ceza Kanununun 503, 504, 508 ve 510 uncu maddeleri uyarınca kovuşturma başlatılması, ilgili Cumhuriyet Savcılıklarından talep edilmiştir.

Bu çerçevede, Bankalar Yeminli Murakıplarınca yapılan tespitler çerçevesinde ilgili mevzuata aykırı işlemlerde sorumlulukları bulunan kişiler ile bankaları zarara uğratan kişiler hakkında gerekli yasal işlemler yapılmış olup, sürdürülen incelemeler sonucunda somut bilgi ve belgelere ulaşılması halinde de gerekli yasal işlemler tesis edilecektir..

6. Fona devredilen bankalarla ilgili olarak, kamu adına gerekli denetimler tam ve zamanında yapılmış, ciddi ve önemli tespitlerde bulunulması, usulsüzlüklerin ortaya çıkarılması halinde incelemeler sonucunda düzenlenen raporların gereği eksiksiz yerine getirilmiştir. Bankaların denetim ve gözetiminde görev alan yetkililer mevcut mevzuat uyarınca görevlerini layıkıyla yerine getirmiş olmalarına rağmen, banka yönetimi ile ortaklarının kendilerine verilen talimatlar hilafına işlem tesis ettikleri açıktır. Diğer taraftan, ileride Fona devredilen bankalarla ilgili olarak herhangi bir murakıp, denetçi, bürokrat ya da siyasetçi hakkında, sözkonusu bankaların mali bünyelerinin bozulmasında sorumluluğu olduğuna ilişkin bir tespitin yapılması halinde gerekli yasal işlemlerin geciktirilmeden yapılacağı kuşkusuzdur.

7. Bankacılık sektörünün yapısı itibariyle bir bankanın tasfiye edilmesi son derece riskli bir karar olup gerek ülke ekonomisi gerekse piyasaların son derece iyi analiz edilmesini gerektirmektedir. Sözkonusu bankalar hakkında işlem yapılırken bu analizler inceden inceye yapılmış ve tasfiye kararının verilmesi durumunda son derece hassas bir dönemden geçmekte olan ülkemiz ekonomisinin ve Türk Bankacılık Sisteminin gerek kamuoyunda gerekse uluslararası piyasalarda ortaya çıkabilecek olumsuz gelişmelerden etkileneceği, bankalarda yaşanacak mevduat çekilişlerinin sektörün kaynak ihtiyacını artıracağı ve bunun sonucunda faizlerin yükseleceği ve birbirleriyle son derece yakın çalışan sektördeki diğer bankaların da mali bünyelerinin bozulmasına ve dolayısıyla mali piyasalardaki güven ve istikrarın sarsılmasına neden olabileceği kanaatine varılmıştır. Ayrıca, tasarruf mevduatına verilmiş olan %100 güvence nedeniyle tasfiye işleminin maliyeti de son derece yüksek olduğundan, dönemin özelliklerine en uygun çözüm olan Bankaların yönetim ve denetiminin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilmesi kararlaştırılmıştır.

Ancak, halen yürütülmekte olan ekonomik istikrar paketinin başarıya ulaşması ile birlikte belirsizliğin ortadan kalkması, Kurumumuzun yapacağı yeni düzenlemelerle banka mali bünyelerinin sağlıklı bir yapıya kavuşturulması ve bankacılık sektöründe tam şeffaflığın sağlanması ile birlikte sağlıksız mali yapıya sahip bankaların tasfiyesi gündeme gelebilecektir.

8-12. Bilindiği üzere, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen bankaların ihtiyaç duyduğu kaynaklar Fonun kendi kaynakları ile sağlanmaktadır. Fonun kaynakları ise Bankalar Kanununun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında;

a) Sigorta primleri,

b) Zamanaşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklar,

c) Kuruluş izni verilen bankaların kurucularının Kanunda belirtilen asgari sermayenin yüzde onu tutarında Fona yatıracakları sisteme giriş payları,

d) Devralan bakımından verilen hisse devir izinlerinde, hisseleri devralan ortaklar tarafından, devralınan hisselerin nominal bedelinin veya borsa değeri daha yüksek olduğu takdirde borsa değerinin yüzde biri oranında Fona yatırılacak tutarlar,

e) Bankalar Kanununun hükümlerine aykırılık dolayısıyla hükmolunacak adli para cezaları ile idari para cezalarının yüzde ellisi,

f) Fon mevcudunun gelirleri ile sair gelirler

olarak belirlenmiştir. Olağanüstü hallerde ise Fon kendi imkanlarını kullanarak veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'ndan avans alarak veya Hazine Müsteşarlığından özel tertip iç borçlanma senedi alarak borçlanabilmektedir.

Kanunda da açıkça belirtildiği üzere kullanılan kaynak tam anlamıyla kamu kaynağı olmayıp görev ve yetkileri Bankalar Kanununun 15 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında "tasarruf mevduatının sigorta edilmesi, hisseleri ve/veya yönetim ve denetimi kendisine intikal eden bankaların mali bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması ve üçüncü kişilere devri ve anılan Kanun ile kendisine verilen diğer işleri de yapmak" olarak belirlenmiş olan Fonun kaynaklarıdır. Bu kaynaklar Fonun kuruluş amacına uygun bir şekilde ve Kanunla verilmiş olan yetkiye dayanılarak sigortaya tabi mevduatların ödenmesinde ve Fondaki bankaların mali bünyelerinin güçlendirilmesi ve yeniden yapılandırılmasında kullanılmaktadır.

9. Mülkiyetleri Fona devredilen bankaların ortakları ile bu bankalarda mevzuata aykırı karar ve eylemleri tespit edilen yöneticileri hakkında 4389 sayılı Bankalar Kanunu hükümleri çerçevesinde gerekli yasal işlemler tesis edilmiştir.

Sözkonusu bankalarda Bankalar Yeminli Murakıplarınca yapılan incelemeler sonucunda, Egebank A.Ş. dışında Sümerbank A.Ş. ve Yurtbank A.Ş.'nde de 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu kapsamına girebilecek eylemler tespit edilmiş olup, gerekli soruşturmanın yapılması için, murakıplarca

düzenlenen raporlar, ilgili Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılıklarına intikal ettirilmiştir.

Bunun yanısıra, Fon bünyesinde bulunan bankaların mali bünyelerinin bozulmasında sorumluluğu bulunanlar hakkında ilgili Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyuruları yapılmış olup, sözkonusu suç duyuruları üzerine açılan davalar halen derdesttir.

Sözkonusu bankalardaki incelemeler halen devam etmekte olup, inceleme sonucuna göre gerekli işlemler tesis edilecektir.

10. Bankalar Yeminli Murakıplarınca düzenlenen 27.4.1999 tarihli Bankalar Kanunu Raporu ile bu Raporda tespit edilen hususların Türk Ceza Kanunu açısından değerlendirmesinin yapıldığı 25.5.1999 tarihli Raporda mevzuata aykırı işlemlerden sorumlu oldukları tespit edilen Egebank A.Ş. mensupları hakkında, Hazine Müsteşarlığının 22.6.1999 tarihli yazısıyla, 3182 sayılı Bankalar Kanununun 87/1. maddesine istinaden İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur. Anılan Başsavcılık, konuyla ilgili olarak Banka Genel Müdürlüğünün bulunduğu yerin yetkili olması sebebiyle, dosyayı Şişli Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirmiştir. Bilahare, Şişli Cumhuriyet Başsavcılığı soruşturmaya başlamadan önce, 23.06.1999 tarihinde yürürlüğe giren 4389 sayılı Bankalar Kanununun uygulamasından kaynaklanan tereddütlerini 23.7.1999 ve 12.10.1999 tarihli yazılarla Hazine Müsteşarlığına bildirmiş, Hazine Müsteşarlığınca, ilgili birimlerin de görüşü alınmak suretiyle, herhangi bir aksamaya mahal bırakılmaksızın, anılan Başsavcılığın yazıları sırasıyla 9.9.1999 ve 12.11.1999 tarihlerinde cevaplandırılarak tereddütler giderilmiş ve dava açılmasının gerektiği tekrar bildirilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, 27.4.1999 tarih ve 25.5.1999 tarihli Raporların gereği bekletilmeksizin yerine getirilmiştir.

13. Sözkonusu bankalara ilişkin olarak yapılan özelleştirmelerde, ihale ve öncesindeki işlemler Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca yürütülmüş, Bankalar Kanununda öngörülen hisse devir izinleri ise Hazine Müsteşarlığınca verilmiştir. Bilindiği üzere, 3182 sayılı Bankalar Kanununun 5 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi kurucular ve banka sahibi olacak kişilerde aranması gereken özellikleri hiçbir yoruma bırakılmaksızın net bir şekilde "*müflis veya konkordato ilan etmiş veya taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmaması*" olarak belirlemiştir. Sözkonusu bankalara ilişkin başvurular o zaman yürürlükte bulunan mevzuat çerçevesinde, eldeki veriler ile firmalardan "Bankaların Kuruluş ve Faaliyete Geçme Esaslarına İlişkin Yönetmelik"in 3 üncü maddesine istinaden istenilen bilgi ve belgeler üzerinden değerlendirilerek sonuçlandırılmıştır.

Ancak, 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile banka kurucuları ve ortaklarında aranacak nitelikler yeniden düzenlenmiş ve;

- Hakkında 14 üncü madde uyarınca işlem yapılmakta olan bir bankada doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on ve daha fazla oranda veya bu oranın altında olsa dahi yönetim veya denetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren pay sahibi olmaması,
- Banka kurucusu veya ortağı olmanın gerektirdiği mali güç ve itibara sahip bulunması

şartları eklenmiştir."

Bilgilerine arz olunur.

Recep ÖNAL
Devlet Bakanı

DAĞITIM:
Gereği : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
Bilgi : Başbakanlık